

УДК 338.432:339.562/564(477)

Карасьова Н. А.

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

СТРАТЕГІЯ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ТА ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНИЙ РОЗВИТОК В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Досліджено сучасний стан та теоретико-методологічні аспекти розвитку імпортозаміщення в аграрному секторі України. Розкрито особливості зв'язку між стратегією заміщення імпорту та експортоорієнтованим розвитком. Обґрунтовано перспективні напрями політики імпортозаміщення в умовах глобалізації економіки.

Ключові слова: імпортозаміщення, експортоорієнтований розвиток, насиченість внутрішнього ринку, конкурентоспроможність продукції.

Постановка проблеми. На сучасному етапі аграрний сектор України потребує глибоких соціально-економічних трансформацій, що дасть змогу підвищити економічну стійкість і зменшити залежність країни від імпорту продовольчих товарів. Найбільш реальні перспективи значною мірою пов'язані із розвитком національного ринку, що може бути реалізовано за рахунок посилення орієнтації вітчизняних підприємств на задоволення внутрішнього попиту та розвитку виробництва імпортозаміщуючих товарів. В умовах глобалізації економіки імпортозаміщення може стати платформою не лише для забезпечення продовольчої безпеки країни, але і для створення конкурентоспроможної продукції та розвитку експортоорієнтованого виробництва, що дозволить Україні зайняти стійкі позиції на світовому агропродовольчому ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання імпортозаміщення та економічних національних інтересів країни досліджувало ряд вітчизняних та іноземних вчених: А. Дайнеко [1], А. Данилов-Данильян [2], І. Дунаєва [4], Я. Жаліло [8], П. Кадочникова [8], Д. Ітуелл [7], Е. Назарчука [9], Т. Остапенко [10], О. Пухкал [11]. Проте аспекти імпортозаміщення в аграрному секторі в науковій літературі висвітлені фрагментарно. Нерозкритими залишаються механізми формування та імплементації стратегії імпортозаміщення в умовах глобалізації економіки та залучення України до світових інтеграційних процесів. Саме тому метою дослідження є визначення сучасного стану та теоретико-методологічне обґрунтування перспектив використання імпортозаміщення та експортоорієнтованого розвитку в аграрному секторі. Об'єктом дослідження є процес формування, функціонування та розвитку зовнішньоекономічної діяльності аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу. Співвідношення вартості експорту та імпорту товарів, а також доходи країни визначаються зовнішньоторговельним балансом, тому в основі розвитку національної економіки лежать дві моделі. Перша – експортоорієнтована модель, спрямована, переважно, на зовнішній ринок. Друга – на імпортозаміщення. У першому випадку розвиток забезпечується за рахунок припливу в країну засобів, які спрямовуються на розвиток локального сектору економіки та створення нових робочих місць. У свою чергу, завдяки зростанню доходів населення збільшується місткість внутрішнього ринку. Стратегію експортоорієнтованого розвитку можна назвати основою економічного зростання багатьох розвинутих країн. Як зазначає А. Шонфілд [15], у 60-х рр. Західна Німеччина та Італія шляхом регуляторної девальвації національної валюти та

надання експортних субсидій змогли добитися збільшення частки в міжнародній торгівлі промисловими товарами, що у свою чергу сприяло внутрішньому економічному зростанню.

Імпортозаміщення ж у цілому можна віднести до заходів протекціоністської політики. Науковці інституту досліджень та комерційної торгівлі США [17] політику імпортозаміщення називають «імпортозамінною індустріалізацією» (import substitution industry), зважаючи на те, що заміна імпортованих товарів на вітчизняні у більшості випадків передбачає розвиток виробництв чи навіть галузей, які вироблятимуть аналоги імпортованих товарів. С. Кваша визначає стратегію імпортозаміщення як процес скорочення або припинення імпорту певних товарів шляхом їх витіснення з внутрішнього товарного ринку країни аналогічними вітчизняними, адекватними та з більш високими споживчими властивостями і вартістю не вище імпортованих [5]. На перший погляд, імпортозаміщення носить обернений характер до експортоорієнтованого розвитку. Зокрема, окремі дослідники вважають, що стратегія імпортозаміщення є неефективною, оскільки призводить до гальмування утворення капіталу та імпорту технологій, до уповільнення структурних змін, дезорганізації розподілу ресурсів і зменшення ефекту від зовнішньоекономічної діяльності [13].

Політику імпортозаміщення брали на озброєння багато країн, але далеко не у всіх випадках вона давала відчутні і довгострокові результати. Таким прикладом можуть виступати країни Латинської Америки [7]. Методи, якими забезпечувалася перевага вітчизняного товаровиробника, часто включали встановлення високого імпортного мита, а це заважало розвитку здоровій конкуренції на внутрішньому ринку і знижувало ефективність економіки. Вітчизняні товари виявлялися такими, що мали попит лише на внутрішньому ринку, що в свою чергу, вело до зниження експорту і скорочення валютних надходжень. У результаті, створювався дефіцит валютних коштів, необхідних для придбання устаткування, технологій та вдосконалення виробничо-технологічної бази підприємств. Таким чином, економічний стан галузей і країн погіршувався.

Зазначені приклади використання імпортозаміщення помітно контрастують зі стратегіями, прийнятими в Японії та Франції. Обидві ці країни енергійно захищали свої внутрішні ринки, використовуючи зростання промисловості в межах національного господарства як засіб стимулювання виробників для підвищення конкурентоспроможності продукції та виходу на зовнішні ринки. Обґрунтування політики заміщення імпорту було надано заступником міністра зовнішньої торгівлі і

промисловості Японії паном В. Одзими [14]. Міністерством було вирішено створити в Японії галузі промисловості, які вимагають інтенсивного використання капіталу і техніки, галузі, які, з точки зору порівняльних витрат, були б найбільш невідходящими для Японії, як, наприклад, сталеплавильна, нафтопереробна, нафтохімічна, автомобільна промисловість, виробництво устаткування усіх типів і електроніка, включаючи виробництво комп'ютерів. З короткострокової, статичної точки зору, підтримка таких галузей промисловості мала б суперечити економічній раціональності. Але з перспективної точки зору, це – саме ті галузі, де еластичність попиту по доходу висока, технологічний прогрес інтенсивний, а продуктивність праці швидко росте. Таким чином, стратегія імпортозаміщення у Японії, так само як і стратегія Франції у 50-х рр., полягала у використанні зростання промисловості в межах національного ринку як трампліна для завоювання експортних ринків, а експорт стимулювався внутрішнім зростанням економіки.

У багатьох випадках політика імпортозаміщення передбачає розвиток економіки переважно за рахунок внутрішніх ресурсів країни. Крім того, при виробництві товарів, орієнтованих на внутрішній ринок, складно отримати економію за рахунок обсягу виробництва. Тому для підтримки конкурентоспроможності національного товаровиробника часто впроваджуються методи обмеження конкуренції з боку імпортової продукції, зокрема, шляхом введення додаткових податків на товари, що імпортуються, і штучного завищення обмінного курсу національної валюти.

Такий підхід суперечить класичній теорії [12], яка вважає, що найбільш ефективну алокацію ресурсів забезпечує режим вільної торгівлі, а тому ефективний розвиток вимагає прийняття концепції фритрейдерства з використанням валютних курсів в якості засобу балансування зовнішньоторговельних потоків. Цей аргумент ґрунтується на багатьох сильних передумовах, зокрема на припущеннях про те, що усі країни мають доступ до одних і тих же технологій, що ринки чинників знаходяться в рівновазі (праця використовується повністю) і що усі країни мають рівний доступ до усіх ринків, включаючи фінансові. Якщо ці та інші відомі припущення не виконуються, то ці аргументи на користь вільної торгівлі не проходять і доводиться мати справу з невизначеністю.

Таким чином, практичний досвід доводить, що традиційна дихотомія між зростанням, що ґрунтується на імпортозаміщенні та зростанням, орієнтованим на експорт, є невірною. На наш погляд, стратегії імпортозаміщення та експортоорієнтованого розвитку повинні бути не взаємовиключними, а взаємодоповнюючими елементами ефективної зовнішньоекономічної політики, а їх впровадження – поетапним та науково обґрунтованим.

Платформою для зростання національної економіки є розвиток галузей народного господарства. Нарощування економічного потенціалу повинно відбуватися у контексті зовнішньоекономічної політики держави, що в результаті призведе до створення експортоорієнтованих галузей та виробництва товарів з високою доданою вартістю.

Початковий етап повинен базуватися на розширенні національного попиту, зокрема, за допомогою протекціоністських заходів, а внутрішні заощадження і податкові надходження фінансуватимуть внутрішні інвестиції. Розвиток конкурен-

ції та насичення національного ринку є основою підвищення конкурентоспроможності продукції, що в подальшому, дозволить нарощувати питому вагу в міжнародній торгівлі. Крім того, розвиток національних виробництв спричинює низку позитивних екстерналій: збільшення вкладень у технологічне оновлення підприємств, розбудову інфраструктури, створення робочих місць, зростання попиту на висококваліфіковані кадри, переорієнтацію на виробництво продукту з високою доданою вартістю.

Протягом певного періоду процес економічного зростання носитиме самопідтримуючий характер. Однак даний етап повинен бути лише перехідною ланкою до розгортання активної стратегії експортоорієнтованого розвитку, адже саме експорт формує основу платоспроможності. Зокрема, як зазначає О. Жаліло [6] у Південній Кореї і Тайвані високий рівень зовнішньоторговельної протекції зберігався до початку 80-х років. Після створення на базі політики імпортозаміщення стійких розвинених підприємств з ефективною економічною стратегією – «національних чемпіонів», здатних конкурувати на світових ринках, було здійснено поступовий перехід до експортної орієнтації та послаблення обмежень на імпорт. Крім того, в умовах глобалізації головною метою стратегії імпортозаміщення повинно бути стимулювання виробництва конкурентоспроможних товарів на світовому ринку. Саме тому імпортозаміщення у виробничих сферах потребує інноваційного розвитку економіки.

Значний потенціал імпортозаміщення існує в аграрному секторі. Стале нарощування імпорту продукції тваринництва, зокрема м'яса та м'ясопродуктів, молока, овочів, створює загрозу продовольчій безпеці країни [10]. Незважаючи на те, що торговельний баланс продукцією аграрного сектору є позитивним, при негативному сальдо в цілому по економіці структура зовнішньої торгівлі є незбалансованою.

Спостерігається тенденція зростання питомої ваги експорту сировини, а в імпорті – продукції переробної промисловості. У структурі імпорту збільшується частка аграрної продукції, яку Україна традиційно експортувала, що свідчить про втрату можливості реалізовувати економічні інтереси країни.

Зазначимо, що аграрний сектор України володіє значним виробничим потенціалом. Сьогодні в АПК зосереджено більше половини виробничих фондів, виробляється дві третини товарів народного споживання, працює майже 40% населення. У зовнішньоторговельному обороті України більше ніж 10% припадає на агропродовольчу продукцію [3].

Основним вітчизняним товаром на зовнішніх ринках є продукція рослинництва. Така сировинна спрямованість робить зовнішньоторговельні позиції держави уразливими на світовому ринку, адже попит на сировинні товари характеризується високою мінливістю, а частка доданої вартості такої продукції надзвичайно низька, що знижує ефективність експортного потенціалу країни. У цілому головною особливістю є те, що при усіх коливаннях обсягів спостерігається тенденція до нарощування темпів зростання позитивного сальдо. Водночас неприйнятна тенденція зростання частки експорту аграрної сировини порівняно із експортом напівготової і готової продукції переробної промисловості зумовлює втрату доданої вартості, яку в подальшому створюють країни-імпортери (табл. 1). Зокрема, якщо на 1

долар експорту сировини у 1991 р. припадало 2,4 долара експорту готової продукції, то поступове зменшення обсягів переробної промисловості призвело до погіршення цього співвідношення, як 1 до 0,4 у 2013 р.

Починаючи з 2000 р. в Україні спостерігається стала тенденція до зростання обсягів виробництва валової продукції аграрного сектору, зокрема з 2000 р. по 2012 р. обсяг валової продукції зріс на 32,4%, також відбувається постійне нарощування обсягів та позитивного сальдо зовнішньої торгівлі. Разом з тим за останні роки відзначається збільшення імпорту за певними групами товарів. Зокрема, за період з 2010 р. по 2013 р. імпорт овочів збільшився на 12,9%, при незмінній частці в загальному обсязі торгівлі (табл. 2).

Причинами збільшення частки імпортованих овочів на вітчизняний ринок харчових продуктів є: по-перше, оптимальне поєднання ціни та якості притаманне зарубіжним продуктам; по-друге, ширший асортимент в порівнянні із українською продукцією; по-третє, неспроможність вітчизняних виробників задовольняти попит, що складається на ринку протягом цілого року.

Відповідно до прийнятої у 2013 р. Державної програми активізації розвитку економіки на 2013–2014 рр. та реалізації політики імпортозаміщення ставиться завдання досягти істотних зрушень у балансі обсягів імпорту овочів по наступних категоріях товарів: картопля охолоджена; помідори свіжі/охолоджені; перець виду «сarisicum»; капуста головчаста [5]. Так, імпорт картоплі, помідорів, перцю та капусти у 2011–2013 рр. перевищував їх експорт та формував від'ємне сальдо за усіма групами товарів (рис 1). Аналогічні тенденції до нарощування обсягів імпорту спостері-

гаються і для продукції тваринного походження (рис. 2).

Здійснення програми імпортозаміщення харчових продуктів, зокрема овочів, можливе в рамках: по-перше, відновлення попередніх виробництв, що були втрачені внаслідок припинення фінансування або інших обставин; по-друге, технічної, технологічної модернізації існуючих підприємств, використання біотехнологічних засобів та досягнень науково-технічного прогресу з метою підвищення конкурентоспроможності продукції; по-третє, екстенсивного розви-

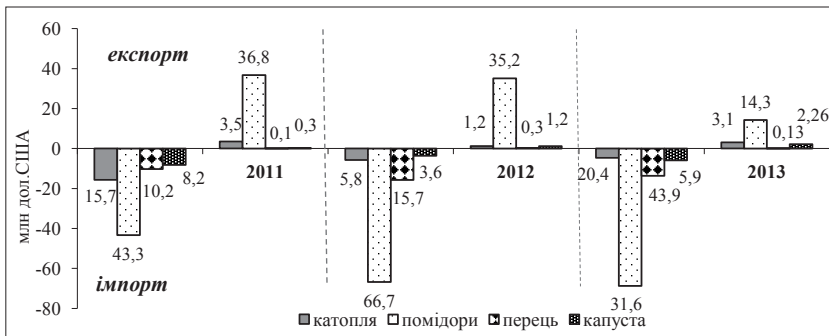

Рис. 1. Динаміка обсягів вартості експорту та імпорту овочевих, 2010–2013 рр.

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [16]

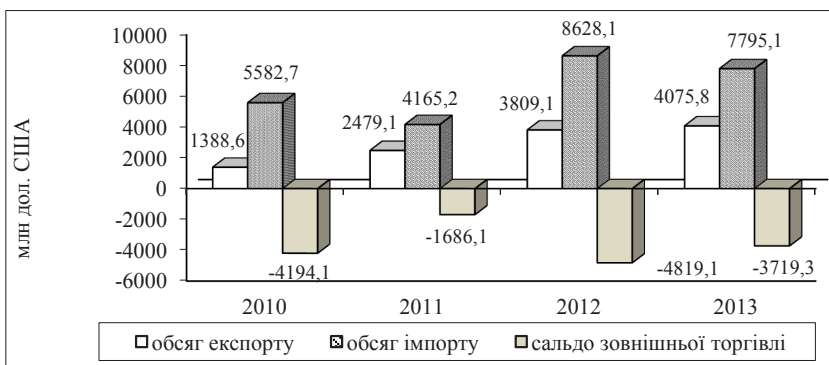

Рис. 2. Структура зовнішньої торгівлі м'ясом та готовими продуктами з м'яса та риби, 2010–2013 рр.

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [16]

Таблиця 1
Товарна структура експорту агропромислового комплексу, 1991–2013 рр.

Продукція АПК	Рік				
	1991	2000	2005	2012	2013
I. Сільське господарство, всього, млн дол. США	1001,1	734,2	2392,4	10175,2	19717,0
– живі тварини та продукція тваринництва	652,7	366,3	732,2	961,3	10841,1
– продукти рослинного походження	348,4	367,9	1695,9	9213,9	8875,9
II. Продукція переробної промисловості (готові харчові продукти), всього, млн дол. США	2448,0	417,0	1320,8	7705,4	7064,3
Припадає експорту готової продукції на 1 долар експорту сировини	2,4	0,5	0,6	0,7	0,4

Джерело: розраховано на основі даних Державної служби статистики України [16]

Таблиця 2
Експорт-імпорт овочів у 2011 – 2013 рр.

Рік	Товар	Експорт			Імпорт		
		тис. дол. США	до попереднього року, %	до загального обсягу, %	тис. дол. США	до попереднього року, %	до загального обсягу, %
2011	Овочі	132946,2	111,5	0,2	133200,4	102,5	0,2
2012	Овочі	138537,9	104,2	0,2	146654,7	110,1	0,2
2013	Овочі	112652,4	81,3	0,2	185622,2	126,6	0,2

Джерело: розраховано на основі даних Державної служби статистики України [16]

тку галузей шляхом збільшення площ та обсягів виробництва.

Залежність від імпорту пов'язана з невідповідністю структури виробництва потребам внутрішнього ринку та низькою конкурентоспроможністю значної кількості вітчизняних товарів. На сьогоднішній день експорт великої кількості товарів агропромислового походження сформувався внаслідок низького сукупного попиту та рівня цін на національному ринку. Така тенденція не може гарантувати довгострокові експортні перспективи, адже конкурентоспроможні позиції галузі на зовнішніх ринках повинні формуватися в умовах цінової конкуренції та насиченості внутрішнього ринку. З огляду на це, доцільним є впровадження політики імпортозаміщення щодо тих груп товарів, де імпорт переважає експорт. У першу чергу це стосується овочів, м'яса великої рогатої худоби та молока. С. Кваша вважає, що імплементація програми імпортозаміщення в аграрному секторі шляхом поновлення виробництва, яке було втрачено внаслідок відсутності необхідних фінансових ресурсів та будівництво нової інфраструктури дадуть можливість збільшити обсяг продукції для внутрішнього споживача, а також вплине на підвищення попиту на іноземних товарних ринках.

Світовий досвід показує, що під час реалізації стратегії імпортозаміщення можливе застосування протекціоністських заходів. У свою чергу, для країн – членів Світової організації торгівлі (СОТ), до якої нині входить Україна, передбачена заборона на здійснення протекціоністської політики через підвищення ставок імпорتنних тарифів. Крім того, забороненими є вимоги щодо виключення імпортованих товарів з національного режиму оподаткування та регуляторних норм, прямого чи прихованого субсидування виробників, надання преференцій під час державних закупівель тощо.

З урахуванням вищенаведеного необхідно зазначити, що для розвитку імпортозаміщення важливим є поглиблення механізму стимулювання виробництва в аграрному секторі продуктів – замінників імпорту, що включатиме інструменти грошово-кредитної, фіскальної, валютно-курсової та зовнішньоторговельної політики. Регулятивний вплив держави на розвиток імпортозаміщення варто вбачати у зниженні ставок при наданні кредитів суб'єктам господарювання в аграрному сек-

торі, що виробляють імпортозамінну продукцію. Застосування фіскального механізму для стимулювання імпортозамінного виробництва має передбачати запровадження: пільгового оподаткування прибутку, що реінвестується в модернізацію основних фондів; інвестиційних податкових кредитів через відтермінування сплати податку у проекти імпортозаміщення; тимчасового пільгового оподаткування виробництва інноваційної імпортозамінної продукції. Валютно-курсову політику необхідно спрямовувати на стабільність валютного курсу, що забезпечить запобігання різких коливань споживчих цін. Інструменти торговельної політики повинні передбачати розширення застосування нетарифних методів регулювання, дозволених СОТ, зокрема ліцензування, сертифікації, технічних регламентів, фітосанітарних норм та екологічних заходів.

Висновки. Імпортозаміщення можна віднести до заходів протекціоністської політики, яка спрямована на витіснення з внутрішнього ринку країни імпортованих товарів шляхом заміни їх вітчизняними аналогами, що не поступаються в якості та не перевищують вартість іноземних.

Впровадження стратегії імпортозаміщення повинно бути елементом зовнішньоекономічної політики та початковим етапом експортоорієнтованого розвитку зі створенням експортоорієнтованих галузей. Розвиток конкуренції та насичення національного ринку є основою підвищення конкурентоспроможності продукції, що в подальшому дозволить нарощувати питому вагу в міжнародній торгівлі.

В аграрному секторі економіки існує значний потенціал імпортозаміщення. Негативне сальдо зовнішньої торгівлі є характерним для таких груп товарів, як овочі, м'ясо, готові продукти з м'яса і риби, молоко тощо. Формування конкурентоспроможних позицій галузі та стимулювання підвищення іноземного попиту повинно відбуватися в умовах конкуренції та насиченості внутрішніх ринків, що спроможна забезпечити політика імпортозаміщення по відношенню до тих груп товарів, де імпорт переважає експорт. Для розвитку імпортозаміщення важливим є поглиблення механізму стимулювання виробництва в аграрному секторі продуктів – замінників імпорту, що включатиме інструменти грошово-кредитної, фіскальної, валютно-курсової та зовнішньоторговельної політики.

Список літератури:

1. Дайнеко А. Экспортная ориентация экономики как фактор импортозамещения / А. Дайнеко, Д. Береснев // Банківський вісник. – 2011. – С. 24-30.
2. Данилов-Данильян А. Импортозамещающая политика и увеличение конкурентоспособности экономики России (материалы круглого стола) ООО «Деловая Россия», Комиссия по поддержке и развитию отечественного производителя // А. Данилов-Данильян. – М. : ООО «Деловая Россия», 2004. – С. 27-31.
3. Джурик Н. Продовольча безпека України / Н. Джурик, С. Майкова // Науковий вісник НЛТ України. – 2011. – Вип. 21.4 – С. 189-195.
4. Дунаев И. Разработка программ импортозамещения на этапе структурной модернизации экономики приграничной украинской области / И. Дунаев, А. Кириухин // Забезпечення сталого розвитку економіки на макро- та макрорівнях. – Одеса : Центр екон. дослід. і розв., 2011. – С. 14-16.
5. Экспорт та імпорт продукції аграрного сектору України: стан та тенденції / [Кваша С.М., Власов В.І., Кривенко Н.В. та ін.]; за ред. С.М. Кваші. – К. : ННЦ ІАЕ, 2013. – 80 с.
6. Жаліло Я.А. Проблеми формування сучасних засад політики імпортозаміщення в Україні / Я.А. Жаліло, В.М. Гацьков // «Стратегічна панорама». – 2006. – № 1. – С. 104-113.
7. Итуэлл Дж. Импортозамещающий и экспортоориентированный экономический рост // Экономическая теория / Под ред. Итуэлла Дж., Милгейта М., Ньюмена П. – М. : ИНФРА – М, 2004. – XII, 931 с. – (New Palgrave). – С. 430-433.
8. Кадочников П. Анализ импортозамещения в России после кризиса 1998 года / П. Кадочников // Научные труды. – 2006. – № 95. – 148 с.
9. Назарчук Е. Импортозамещение как резерв повышения эффективности деятельности промышленного предприятия и источник устойчивого развития отраслей экономики / Е. Назарчук, Е. Волкодавова // Вестник Самарского государственного экономического университета. – 2007. – № 5(31). – С. 49-51.
10. Остапенко Т. Вплив експортоорієнтованих та імпортозаміщуючих галузей на зростання економіки України / Т. Остапенко // Економіка, фінанси, право. – 2009. – № 10. – С. 11-16.

11. Пухкал О. Національні інтереси України як рушійна сила суспільного розвитку / О. Пухкал // Економіка та держава. – 2012. – № 8. – С. 99-101.
12. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов (книги I–III) / Пер. с англ. Е.М. Майбурда. – М. : Наука, 1993. – 572 с.
13. Levine R. Sensitivity Analysis of Cross – Country Growth Regression / Levine R. Renelt D. – American Economic Review 82. – 1992. – P. 942-963.
14. Ojimi, V. 1970. Japan's industrialization strategy. In OECD, Japanese Industrial Policy, Paris: OECD.
15. Shonfield, A. 1962. Modern Capitalism. Oxford : Oxford University Press.,in.
16. Державна служба статистики. Зовнішньоекономічна діяльність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
17. Інститут досліджень торгівлі та комерційної дипломатії (США) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.itcdonline.com/introduction/glossary2_i-p.

Карасева Н. А.

Национальный научный центр «Институт аграрной экономики»

СТРАТЕГИЯ ИМПОРТОЗАМЕЩЕНИЯ И ЭКСПОРТООРИЕНТИРОВАННОЕ РАЗВИТИЕ АГРАРНОГО СЕКТОРА

Резюме

Исследованы современное состояние и теоретико-методологические аспекты развития импортозамещения в аграрном секторе Украины. Раскрыты особенности связи между стратегией замещения импорта и экспортоориентированным развитием. Обоснованы перспективные направления политики импортозамещения в условиях глобализации экономики.

Ключевые слова: импортозамещение, экспортоориентированное развитие, насыщенность внутреннего рынка, конкурентоспособность продукции.

Karasova N. A.

National Science Center «Institute of Agrarian Economy»

IMPORT SUBSTITUTION STRATEGY AND EXPORT-LED DEVELOPMENT IN AGRICULTURAL SECTOR

Summary

The modern state and theoretic base of import substitution industry development in agriculture are investigated. The features of connection between strategy of import substitution and export-led development are exposed. Perspective directions of import substitution policy are substantiated.

Keywords: import substitution, export-led development, internal market saturation, competitiveness of products.

УДК 338.98

Москвічова О. С.

Вінницький фінансово-економічний університет

Анісімова Н. П.

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПРОГНОЗУВАННЯ ПРОБЛЕМНОЇ КРЕДИТНОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ БАНКІВ З ВИКОРИСТАННЯМ КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ

Обґрунтовано, що важливою проблемою вітчизняної банківської системи в умовах кризи є висока частка недіючих кредитів у загальному обсязі виданих кредитів. Використано кореляційно-регресійний аналіз для прогнозування проблемної кредитної заборгованості банківської системи України. Надано рекомендації щодо механізмів мінімізації обсягів проблемної кредитної заборгованості.

Ключові слова: кредитна заборгованість, проблемна заборгованість, недіючі кредити, прогнозування проблемної кредитної заборгованості, кореляційно-регресійний аналіз.

Постановка проблеми. Важливою проблемою, яку не вдалося вирішити державним банківським регулятором впродовж існування незалежності України, є висока частка проблемної кредитної заборгованості у загальному обсязі виданих кредитів вітчизняними банками. Недіючі кредити виступають дестабілізуючим чинником стійкості банківської системи, тому існує потреба з'ясувати, від яких факторів залежить величина частки про-

блемної кредитної заборгованості і якою повинен бути механізм регулювання, щоб вона планомірно зменшувалася задля досягнення належного рівня фінансової стійкості банківським сектором. Саме тому знаходження ефективних методів управління проблемною кредитною заборгованістю банків набуває особливої актуальності в сучасних реаліях.
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження проблемних активів при-